

Zápis z obhajoby disertační práce

Student: Mgr. Jan Štěpánek
Datum narození: 14. 6. 1983
ID studia: 314841
Studijní program: Obecná teorie a dějiny umění a kultury
Studijní obor: Dějiny výtvarného umění
Název práce: Rod Lažanských ve vztahu k uměleckému prostředí českých zemí
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: doc. PhDr. Zdeněk Hojda, CSc.
Oponenti: PhDr. Taťána Petrasová, CSc.
prof. PhDr. Lubomír Slavíček, CSc.
Datum obhajoby: 19. 9. 2018
Místo obhajoby: FF UK, Celetná 20, Praha 1, místnost č. 414
Termín: řádný
Předseda komise: prof. PhDr. Roman Prahel, CSc.
Přítomní: PhDr. Richard Biegel, Ph.D., doc. PhDr. Zdeněk Hojda, CSc., PhDr. Martin Mádl, Ph.D., PhDr. Taťána Petrasová, CSc., prof. PhDr. Roman Prahel, CSc., a prof. PhDr. Lubomír Slavíček, CSc.

10:28 Předseda komise prof. PhDr. Roman Prahel, CSc., zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představil studenta.

10:33 Školitel doc. PhDr. Zdeněk Hojda, CSc., uvedl, že práci převzal po zemřelém prof. Horynovi, a že mu bylo ctí ujmout se jeho studenta. Zároveň sdělil, že téma práce je mu blízké z mnoha důvodů. Zdůraznil, že Mgr. Štěpánek plnil svoje studijní povinnosti včas a s nasazením. Termín odevzdání v 8. roce studia dle něj nebyl na škodu, protože delší čas umožnil důkladnější zpracování tématu. Dále stručně seznámil přítomné s hodnocením disertační práce, které uvedl v písemném vyjádření. Za nejpodstatnější označil badatelské výsledky z období raného novověku (hrabě Karel Maxmilián Lažanský a Marie Gabriela Lažanská, rozená Černínová z Chudenic) a z 1. pol. 19. století (Prokop III. Lažanský). Vyzdvihl také interdisciplinární přístup, jenž považoval za adekvátní. Zadání a cíle práce byly dle jeho názoru naplněny se ctí, a proto práci jednoznačně doporučil k obhajobě.

10:42 Student v úvodu poděkoval in memoriam prof. Horynovi a svému současnému školiteli doc. Hojdovi. Dále seznámil přítomné s tezemi své disertační práce. Sdělil zejména důvody, které ho vedly k volbě tématu, charakterizoval použité prameny a literaturu, popsal zvolenou metodologii a koncepci disertační práce a stručně shrnul výsledky výzkumu.

10:49 Oponentka PhDr. Taťána Petrasová, CSc., seznámila přítomné s hlavními body posudku a se svým závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Zdůraznila, že výzkum realizovaný v takovémto rozsahu není pro historika umění obvyklý a je na výborné úrovni. Pouze by v případě budoucího publikování doporučovala zevrubnější vysvětlení problematiky patronátu šlechty a korekci některých popisů neogotického tvarosloví. Z obsahu vyzdvihla texty objasňující kontext vzniku kostela sv. Vavřince v Lubenci a zámku v Chyši a požádala studenta o srovnání německých a českých příkladů sakrálních staveb dle vzoru mnichovského chrámu v Au, které by potvrdilo, že z něj architekt Václav Hagenauer vycházel při navrhování kostela v Lubenci.

10:54 Oponent prof. PhDr. Lubomír Slavíček, CSc., seznámil přítomné s hlavními body posudku a se závěrem, že nedoporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Sdělil, že po jejím přečtení musel konstatovat, že student podnikl obdivuhodný archivní průzkum, ale očekával, že z tohoto materiálu bude vytěženo více informací. Zdůraznil, že u pramenů schází podrobnější vyhodnocení, které by doložilo skutečný vliv Lažanských na umělecké prostředí českých zemí. Položil studentovi otázky, v čem spočívala interdisciplinarita jeho výzkumu a zdali se v případě rodiny Lažanských skutečně jednalo o uvědomělou podporu umění a jeho tvůrců, respektive o projevy sběratelství.

11:00 Student reagoval nejprve na vyjádření oponentky dr. Petrasové, že problematice šlechtického patronátu by v případě publikování práce rád věnoval větší pozornost. Co se týká kostela v Lubenci a jeho předobrazu v mnichovském chrámu v Au, doplnil, že při porovnávání obou staveb vycházel z prosté nápodoby vnější formy svatostánku, tj. presbytáře s řadou svorníků a osmiboké věže. Opomněl v práci zmínit skutečnost, že součástí původní stavby byla také dnes zazděná rozeta, což dr. Petrasová považovala za důležité. Otázku zvoleného stavebního materiálu doktorand neřešil a uznal, že tomu mělo být naopak. Dr. Petrasová doplnila, že by studentovi doporučovala věnovat se využívání cihel v novogotické architektuře a hledat reflexi v celoevropském kontextu. Další vyjádření doktoranda směřovalo k připomínkám prof. Slavíčka. Poděkoval mu za obsáhlou zpětnou vazbu, která dle jeho názoru není v některých případech opodstatněná. Zdůraznil, že k vyhodnocení a excerpci pramenů došlo a stejně tak připomněl, že práce, i podle předchozího hodnocení školitele a oponentky, je založena na interdisciplinárním přístupu. Následně objasnil výtky prof. Slavíčka k metodologii a způsobu práce s literaturou a vysvětlil přítomnost jím postrádané nebo naopak absenci vytýkané literatury. Na oponentovu otázku, zdali v případě rodu Lažanských skutečně šlo

o uvědomělou podporu umění a jeho tvůrců, respektive o projevy sběratelství, reagoval doktorand citacemi z textu práce, na kterých doložil, že otázku sběratelství u Lažanských vyloučil. Naopak uvědomělou podporu umění a jeho tvůrců pro období raného novověku demonstroval na příkladech volby umělců Marie Gabriely Lažanské, rozené Černínové z Chudenic. Pro období 1. poloviny 19. století naopak upozornil na citace z osobní korespondence Prokopa III. Lažanského, které dle něj jednoznačně dokládají oponentem postrádané uvědomělé chování v těchto otázkách.

11:18 Oponent prof. PhDr. Lubomír Slavíček, CSc., se vyjádřil k reakci studenta, přičemž v práci postrádal očekávané uměleckohistorické zhodnocení. Doktorand se dle něj mohl hlouběji věnovat problematice sakrálního portrétu (kryptoportrét Karla Maxmiliána Lažanského). Podobné srovnání očekával i u jiných děl (portréty Lažanských od Antonína Machka). Poznamenal rovněž, že texty jsou někdy až žurnalistické. Mgr. Štěpánek k těmto výtkám uvedl, že jeho primárním cílem nebylo zhodnocení uměleckých děl, ale zmapování různých podob mecenátu Lažanských napříč staletími. Připomínky k formulaci textů považoval za subjektivní, protože například oponentka dr. Petrasová ve svém posudku konstatovala, že disertační práce je psána čtivou formou.

11:22 Předseda komise prof. PhDr. Roman Prahel, CSc., zahájil diskusi. Vystoupil dr. Biegel, který studenta požádal o identifikaci jednoznačných momentů, v nichž u Lažanských probíhala interakce mezi umělcem a objednavatelem. Dále požádal o srovnání s jinými rody. Doktorand se zaměřil na tři zásadní momenty – 2. pol. 17. století (Karel Maxmilián Lažanský: palác v Karmelitské ulici, usedlost Nebozízek, kaple v kostele Nanebevzetí Panny Marie ve St. Boleslavi, kontakt s Karlem Škrétou aj.), 1. pol. 18. století (Marie Gabriela Lažanská, rozená Černínová z Chudenic: stavby architekta Tomáše Haffeneckera na panství Manětín a v Praze, obrazy Petra Brandla) a 1. pol. 19. století (Prokop III. Lažanský: architekti Václav Hagenauer, Ignác Vojtech Ullmann aj.). K otázce porovnání s jinými rody zmínil student osobnost Marie Terezie Savojské-Liechtensteinové, jež mohla být předobrazem právě Marii Gabriele Lažanské. Nezanedbatelnou roli hráli také majitelé okolních panství, rody Sasko-Lauenburských vévodů a hrabat Kokořovců z Kokořova. Pro století devatenácté šlo o stavby hrabat Buquoyů. Zároveň poznamenal, že ke komparaci bohužel chybí literatura. Na závěr diskuse vystoupil školitel doc. Hojda s tím, že obhajovaná práce o Lažanských z Bukové je užitečnou sondou, která nejen zodpovídá, ale i otevírá řadu otázek a je dobrým východiskem pro další zkoumání modelů chování české šlechty v oblasti mecenátu.

11:40 Předseda komise prof. PhDr. Roman Prahel, CSc., posléze ukončil obhajobu. Komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci disertační práce.

12:00 Předseda komise seznámil studenta a všechny přítomné s výsledkem obhajoby: komise hlasovala pomocí hlasovacích lístků, počet členů komise 5 – přítomno členů komise 3 – kladných hlasů 3, záporných hlasů 0. Obhajoba disertační práce byla klasifikována prospěl.

Zapisovatel: Mgr. Patrik Pařízek

prof. PhDr. Roman Prahel, CSc.

PhDr. Richard Biegel, Ph.D.